

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Основи сільськогосподарської кооперації» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки ЗВО СВО «Спеціаліст» спеціальності «Менеджмент».

Предметом дисципліни є вивчення економічних та управлінських аспектів організації аграрного бізнесу в умовах розвитку сучасної економіки.

Міждисциплінарні зв'язки:

Дисципліна обов'язкова професійної підготовки, тісно пов'язана з дисциплінами «Економічна теорія», а також є базою для вивчення дисциплін «Економіка підприємства», «Менеджмент», «Організація та планування діяльності підприємства».

1.МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. **Метою викладання навчальної дисципліни** є формуванні у студентів системи знань про сутність кооперації, її принципи та організаційно-економічні засади функціонування сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів; забезпечення достатнього рівня теоретичних знань і практичних навичок у здобувачів вищої освіти економічної спеціальності, необхідних для формування у майбутніх фахівців знань організаційних процесів щодо управління аграрним бізнесом та пріоритетних напрямків їх розвитку; вмінь, спрямованих на оволодіння методами наукового дослідження і обґрунтованого підходу до вирішення складних питань створення і ведення господарства в умовах ринку, на засадах приватної власності на землю і майно, вести господарську діяльність, з метою підвищення ефективності та прибутковості створеного бізнесу.

1.2. **Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни «Основи сільськогосподарської кооперації»** є: вивчення теорії і практики організації сільськогосподарських кооперативів; набуття навичок аналізу процесів, що відбуваються у роботі сільськогосподарських кооперативах. ознайомлення студентів з теоретичними засадами організації сільськогосподарської кооперації; методичними підходами раціоналізації та проектування сільськогосподарських кооперативів; оволодіння практичними навичками обґрунтовувати проектні рішення щодо підвищення ефективності роботи кооперативів; застосування дослідницьких і організаторських здібностей у процесі розроблення організаційних проектів створення кооперативів.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми у здобувачів вищої освіти має бути сформовані наступні елементи компетентності:

знання:

- сутності кооперації, її економічної доцільності для господарюючих суб'єктів АПК в ринкових умовах;
- принципи кооперації;
- досвід вітчизняної кооперації та функціонування сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів у агробізнесі розвинутих країн світу;
- теоретичні і методичні основи створення та успішного функціонування сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів в Україні;
- особливості обліку, оподаткування, економічного аналізу, маркетингу та менеджменту в сільськогосподарських обслуговуючих кооперативах.

вміння:

- визначати доцільність участі господарюючого суб'єкта у кооперативі;
- надати методичну допомогу у створенні та реєстрації сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів;

- створити раціональну організаційну побудову та ефективну структуру управління в кооперативі;
- приймати тактичні й стратегічні рішення щодо його успішного функціонування та розвитку;

- визначати економічну ефективність діяльності сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу та участі в кооперації його членів.

способи мислення:

- приймати рішення в ситуаціях, де потрібно вибрати одне з декількох готових рішень; та виходити із ситуацій, де потрібно запропонувати щось нове (домінуючий);
- отримання теоретичних знань та використання їх практично (сфера базових знань).

професійні якості:

- підготовка висококваліфікованих фахівців, здатних забезпечити конкурентоспроможність як окремого підприємства так і галузі,

світоглядні якості:

- уміння максимально використати в своїх інтересах ринкову ситуацію, що склалася або може скластись на визначений проміжок часу, для збільшення виробництва, надання послуг, товарообігу та одержання максимального прибутку;

- оцінити можливості підприємства щодо поліпшення або утримання своїх позицій,

громадянські якості:

- вміти захистити інтереси свого підприємства,
- *морально-етичні цінності:*
- намагатися покращити життя споживачів підприємства;
- узгодження виробничих, комерційних, споживачьких і суспільних інтересів, врахування обов'язковості забезпечення «соціального блага» та здійснення «соціальної анімації», утворення в соціумі атмосфери ділового партнерства та співробітництва.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 135 години / 4,5 кредити ЄКТС.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Теоретичні основи сільськогосподарської кооперації

Перші українські кооперативи. Кооперативи України в період між першою та другою світовими війнами. Кооперативний рух в Україні в 1940-1980 роках. Необхідність кооперації в сьгоднішніх умовах. Сільськогосподарська кооперація у світі Міжнародні кооперативні принципи. Кооперативне право та розвиток кооперації в нормативно-правових актах. Обслуговуючий кооператив, його діяльність. Кооператив та його члени. Неприбуткова природа кооперативу. Демократичний характер кооперативу.

Тема 2. Організаційно-економічні основи створення сільськогосподарських кооперативів

Етапи побудови кооперативу. Ознаки вдалої ініціативної групи. Значення Протоколу про наміри. Розробка Проекту, його етапи. Формування матеріальної бази кооперативу. Члени кооперативу, їх права та обов'язки. Участь членів в економічній діяльності кооперативу. Характеристика етапу Заснування кооперативу. Порядок державної реєстрації кооперативу. Концепція Проекту, значення та характеристика цього документу. Зміст етапу Початок діяльності. Державна реєстрація кооперативу та статут кооперативу. Основні права та обов'язки членів та асоційованих членів кооперативу. Органи управління кооперативом. Економічні відносини в кооперативі. Кооперативні об'єднання. Трудові відносини в кооперативних організаціях. Взаємовідносини між державою і кооперативними організаціями. Міжнародні зв'язки і зовнішньоекономічна діяльність.

Тема 3. Загальні основи функціонування сільськогосподарських кооперативів

Органи управління сільськогосподарським обслуговуючим кооперативом. Фінансовий звіт. Організація управління в невеликих кооперативах. Асоційовані члени кооперативу, їх місце в процесі управління. Об'єднання кооперативів : спілки та асоціації. Організація заготівлі молока. Організація збуту молока в кооперативі, канали реалізації молока. Види діяльності молочарського кооперативу. Участь членів в економічній діяльності кооперативу. Система ціноутворення в кооперативі та розподіл результатів. Суть демократичного управління молочарським кооперативом. Особливості організації молочарського обслуговуючого кооперативу. Роль ринку у діяльності зернового кооперативу. Матеріальна база кооперативу. Внутрішня організація кооперативу. Управління в зерновому кооперативі. Демократичний характер управління. Органи управління кооперативом. Органи контролю та нагляду в кооперативі. Спілки та асоціації. Нетрадиційні і нові форми кооперації у сільському господарстві. Кооперативний тріумвірат. Статус і функції рядових членів кооперативу. Місія правління кооперативу. Виконавчий директор і найманий персонал.

Тема 4. Економічні взаємовідносини у сільськогосподарському обслуговуючому кооперативі

Особливості обслуговуючих кооперативів та їх типи залежно від способу функціонування. Умови надання послуг. Ціноутворення та механізм оплати в кооперативі. Результати діяльності кооперативу. Правила внутрішньогосподарської діяльності. Розподіл результату діяльності кооперативу. Умови надання послуг в обслуговуючому кооперативі. Діяльність з не членами в обслуговуючому кооперативі. Принципи ціноутворення в кооперативі. Пайові внески кооперативі, метою якого є спільне проведення ринкових операцій. Додаткові пайові внески та внески асоційованих членів. Механізм та порядок пайових сплати пайових та вступних внесків. Сутність економічного результату. Використання економічного результату.

3. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Про сільськогосподарську кооперацію: Закон України //Офіційний вісник України. – 1997. — № 33. – С. 1-15.
2. Основи сільськогосподарської обслуговуючої кооперації. Навчальний посібник.[За ред. В.В. Зіновчука] – К.: Вища освіта, 2001. – 463 с.
3. Сільськогосподарський обслуговуючий кооператив: Практичний посібник. / Кол. авт. – К.: Аграрна освіта, 2009. – 128 с.

Допоміжна

1. Гончаренко В.В. Кредитна кооперація. Форми економічної самопомоги сільського і міського населення у світі та в Україні (теорія, методологія, практика). — К.: Глобус, 1998.
2. Зіновчук В. В. Кооперативна ідея в сільському господарстві України і США. — К.: Логос, 1996. — 224 с.
3. Зіновчук В.В. Організаційні основи сільськогосподарського кооперативу. — К.: Логос, 1999. — 256 с.
4. Пантелеймоненко А.О. Аграрна кооперація в Україні: теорія і практика: Полтава: РВЦ ПУСКУ, 2008. – 347с.
5. Пантелеймоненко А.О. Становлення кооперації в українському селі: історико-економічні аспекти: історико-економічні аспекти: Монографія. – Полтава: РВЦ ПУСКУ, 2006. – 227 с.

Інформаційні ресурси

1. Сайти періодичних видань: «Економіка АПК», «Економіка України», «Пропозиція»